

การเอาชนะยาเสพติดในสถานศึกษา Overcoming drug abuse in schools

พระครูพิพัฒนสุตคุณ¹, พระมหาเมธี จันทวิโส,
Phrakhru Phiphatsutakhun Dr. Phamaha Mathee Juntawongso
กวีภัทร ฉาวชาวนา
KaweePat Chawchawna

บทคัดย่อ

หน่วยงานหลักรับผิดชอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายที่ต้องร่วมมือกัน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และประชาชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด ตลอดจนการป้องกันตนเองและครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และตนเอง เช่น การสูญเสียโอกาสในการศึกษา สุขภาพร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม การสูญเสียอิสรภาพเนื่องจากกระทำความผิด ความสัมพันธ์ในครอบครัวถูกทำลาย ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของผู้ใช้แรงงานหรือกลุ่มเด็กและเยาวชน ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแพร่ระบาด ส่งผลให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน ตั้งกลุ่มออกเที่ยว จนกระทั่งมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากการชักชวน หรืออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนของตนให้ไปทำในสิ่งที่ไม่ดีหรือไม่ดี ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดและจำหน่ายยาเสพติดที่ยากต่อการควบคุมดูแล

คำสำคัญ: ยาเสพติด, เยาวชน, โรงเรียน

Abstract

The main agency responsible for solving drug problems is the duty of all parties to cooperate. Parents, guardians, teachers and people have knowledge and understanding about drug problems as well as self-protection and family that affect society, community and themselves. such as the loss of educational opportunities Deteriorating physical and mental health loss of freedom due to wrongdoing Family ties were destroyed. feeling of insecurity in life and property the problem of drug epidemic, whether it is a group of workers or children and youth groups. This is partly due to the environment conducive to the epidemic. As a result, children and youth spend most of their time with their friends. set up

¹ อดิจารย์ประจำ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร,
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Phichit Buddhist College,
E-mail: methee.wai@mcu.ac.th

a travel group until there is inappropriate behavior from persuading or the influence of their friends to do something wrong or bad. This affects the behavior of drug use and drug distribution that is difficult to control.

Keywords: drug, youth, School.

บทนำ

สถานการณ์ยาเสพติดโลก จากรายงานของ World Drug Report 2018 สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime UNODC) พบว่า ยาเสพติดมีการแพร่กระจายไปทั่วโลกในพื้นที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุด จะอยู่บริเวณแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทวีปยุโรป ในปี ค.ศ. 2016 พบว่า มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลก 275 ล้านคน คิดเป็น 5.6% ของประชากรโลก ซึ่งยังเป็นอัตราคงที่ และเมื่อจำแนกตามชนิดยาเสพติด พบว่า กัญชาเป็นตัวยามีผู้ใช้มากที่สุด 192 ล้านคน รองลงมาคือ กลุ่มฝิ่นและอนุพันธ์ของฝิ่น 53 ล้านคน และกลุ่มยาเสพติดที่มีส่วนผสมของแอมเฟตามีน (Amphetamine-type stimulants: ATS) 34 ล้านคน เอ็กซ์ตาซี 21 ล้านคน และโคเคน 18 ล้านคน²

คณะกรรมการความสงบแห่งชาติและรัฐบาลไทย (คสช) กำหนดแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558–2562 ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์หลักคือ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด ยาเสพติด ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ³ ได้กำหนดกลไกทำงานใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดในการควบคุมกำกับมาตรการทุกด้านให้เข้าถึงประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหายาเสพติดให้บังเกิดผลสำเร็จ

ประชากรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 39 ซึ่งเป็นผู้มีงานทำถึงร้อยละ 78 พื้นที่แพร่ระบาดยาเสพติด จากการสำรวจหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ รอบที่ 2/2561 โดยกระทรวงมหาดไทย จำนวน 82,034 แห่ง พบหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติด 24,270 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.58 โดยเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดมาก 4,004 แห่ง (ร้อยละ 4.88) มีปัญหาปานกลาง 4,754 แห่ง (ร้อยละ 5.79) และมีปัญหาน้อย 15,512 แห่ง (ร้อยละ 18.90)

ข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ระหว่างปี 2552 ถึงปี 2557 พบว่าปัญหาของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในฐานความผิด

² คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาเสพติด, 2562, หน้า 1.

³ แผนปฏิบัติการป้องกัน, (2558), แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2558. [ออนไลน์], แหล่งที่มา, :<http://ebcitrade.com/page.php?a=10&n=61&cno=253>, สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563.

เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ในปี 2552 มีจำนวน 12,352 คน ปี 2553 มีจำนวน 14,695 คน ปี 2554 มีจำนวน 13,845 คน ปี 2555 มีจำนวน 14,773 คน ปี 2556 มีจำนวน 15,530 คน และปี 2557 มีจำนวน 16,679 คน สะท้อนให้เห็นว่าจำนวนเยาวชนที่ทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ มีสัดส่วนที่สูงขึ้นทุกๆ ปี⁴

สังคมไทย ณ ปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ ที่เราต้องการการแก้ไขอย่างจริงจังและอย่างจริงจังของผู้ที่เกี่ยวข้องแต่เหนือสิ่งอื่นใดถ้าท่านเป็นเยาวชนไทยที่เลือกจะต่อต้านมากกว่าที่ท่านจะไปสนใจติดยาเสพติด ท่านเป็นพลังที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหานี้เนื่องจากไม่มีใครที่จะติดยาเสพติดโดยที่ไม่ยินยอมที่จะเสพ ทราบดีอยู่แล้วว่า ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้นจะต้องปฏิเสธ ในการหลบหลีกเลี่ยงลองยาเสพติดที่เพื่อนรักหรือใครก็ตามนำมาให้หรือชักจูงสารพัดเหตุผลที่สามารถนำมาพูดกับเพื่อนหรือใครก็ตามที่จะไม่หวังดี ถ้ามีความตั้งใจอยู่เสมอว่าชีวิตนี้จะไม่วันติดยาเสพติดเป็นเด็ดขาด

จากสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหาเสพติดเป็นปัญหาใกล้ตัวที่มีความรุนแรงแผ่ขยายเป็นวงกว้าง ในมุมมองของพระพุทธศาสนามีความเชื่อว่าการกระทำของบุคคลเป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ การทำงานร่วมกันเพื่อสอดส่องดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง จึงเป็นหน้าที่ที่จะต้องร่วมกันหาวิธีแก้ไขปัญหานี้ที่ต่างแตกต่างจากวิธีเดิม ๆ ที่เคยทำมาจากเพียงแค่การตรวจ จับกุม แล้วส่งเข้าสถานพินิจ วิธีดังกล่าวไม่ได้ทำให้ปัญหายาเสพติดในเยาวชนเหล่านี้ลดลงแต่อย่างใดเพราะไม่ได้สร้างกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนไม่ให้อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดเลย

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

การติดยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนมักจะเนื่องมาจากครอบครัวไม่เป็นสุขมีความขัดแย้ง หรือปล่อยปละละเลยจนถูกชักจูงไปเสพได้ง่าย หรือใช้ยาเสพติดเป็นทางออกของชีวิตการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นในครอบครัว การให้ความรักความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชนบุตรหลานอย่างมีเหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสมก็จะเป็นการป้องกันปัญหาการติดยาเสพติดได้

นอกจากนั้นครูก็มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือเด็กถ้าครูให้ความสนใจต่อเด็กทุกทายถามปัญหาถึงแม้บางครั้งจะช่วยให้ไม่ได้มากแต่ครูก็สามารถที่จะแนะนำเด็กในทิศทางที่ถูกต้องและควรจะทำให้ใครให้ช่วยเหลือ ครูที่เข้าใจและเห็นใจเด็กจะเปรียบเสมือนผู้ใหญ่ในแบบฉบับที่เป็นจริงที่เด็กจะได้พึ่งพิงและเอาเยี่ยงอย่างไม่ใช่เป็นผู้ใหญ่ในโลกสมมุติเหมือนที่เด็กใช้ยาเสพติดเพื่อสร้างภาพงานนั้นขึ้นมา

กึ่งกาญจณี จงสุขไกล, (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศไทยที่มีมานาน ลักษณะและความรุนแรงของปัญหาก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต่างก็เอื้อให้ปัญหายาเสพติดทวีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และตนเอง ปัญหายาเสพติดทั้งในฐานะผู้เสพและผู้ค้าในพื้นที่เห็นช่องทางในการใช้เด็กและเยาวชน

⁴ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, สถิติจำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2558, [ออนไลน์] แหล่งที่มา, :http://www2.djop.moj.go.th/media/k2/attachments/back_offend.pdf, สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2563.

เป็นเครื่องมือ ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้มักพบในกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษาหรือเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดมาคอยควบคุมดูแลหรือรับผิดชอบโดยตรงเหมือนกับเด็กที่อยู่ในสังกัดสถานศึกษา

วัยรุ่นและเยาวชนเป็นวัยที่อยากเห็น อยากลอง การค้นหาสิ่งใหม่ๆ การค้นหาความเป็นตัวเอง แต่อย่างไรก็ตามในวัยนี้ก็มีสิ่งที่จะต้องเฝ้าระวัง เพราะการคิดวิเคราะห์ การยับยั้งชั่งใจ การใช้ดุลยพินิจ ต่างๆ ที่อาจจะไม่เหมาะสม ทั้งนี้อันเนื่องมาจากพัฒนาการของสมองด้านการบริหารจัดการจะยังไม่สมบูรณ์ตามวัยเหมือนผู้ใหญ่ จึงถือเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการนำไปสู่การติดสารเสพติด โดยจุดเริ่มต้นก็คือ การเริ่มลองเพราะอยากรู้อยากเห็น ตลอดจนใช้ไปเป็นครั้งคราว เรียนรู้ว่าหากใช้ปริมาณมากขึ้นก็จะได้รับผลความรู้สึกความสุขมากขึ้น จึงใช้สม่ำเสมออย่างพร่ำเพรื่อ จนเกิดการติดยา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาเสพติดแพร่ระบาดมากขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชน คือ อนาคตของชาติ เป็นวัยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการใช้ยาเสพติด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายที่เริ่มก้าวเข้าสู่วัยรุ่น เป็นช่วงของการปรับตัว มีการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมนในร่างกายสูงที่สุด ทำให้มีความอยากรู้อยากลอง ความเป็นตัวของตัวเอง หากเยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สมองจะถูกทำลายเสี่ยงต่อการเกิดอาการทางจิตประสาทอย่างถาวรในอนาคต ส่งผลถึงการเรียน และอาจชักชวนเพื่อนให้มายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ปัญหาเสพติดเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

2. การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาเน้นมาตรการที่เหมาะสมกับช่วงวัยและเป็นระบบต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย อุคตศึกษา ภายใต้กรอบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่เป็นระบบซึ่งในการดำเนินงานแต่ละด้านอาจมีจุดเน้นที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับช่วงชั้นวัย/ช่วงชั้นเรียน และบริบทสถานศึกษา ดังนี้

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังหล่อหลอมให้เด็กสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยจากยาเสพติด เช่น ทักษะสมอง ทักษะชีวิต ทักษะสังคม ฯลฯ โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนรวมถึงการสร้างจิตสำนึกที่ดีควบคู่การมีคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของช่วงวัยปฐมวัยและประถมศึกษา ต้องอาศัยกลไกครูเป็นหลักในการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับปฐมวัย เพื่อวางรากฐานภูมิคุ้มกันระยะยาวด้วยองค์ความรู้เพื่อการบริหารจัดการชีวิต (Brain Executive Functions EF) ให้เด็กรู้จักยับยั้งชั่งใจยังคิดไตร่ตรอง ควบคุมอารมณ์ ยืดหยุ่นปรับตัว เด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะลดโอกาสการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ เช่น พฤติกรรมการตีแม่เหล็ก การสูบบุหรี่ การทุจริต เป็นต้น

2. ระดับประถมศึกษา เสริมสร้างทักษะชีวิตให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยดำเนินการผ่านกลไกบุคลากรป้องกัน เช่น ครูผู้สอนวิชา สุขศึกษา ครูพระสอนศีลธรรม วิทยากรป้องกันต่างๆ ในการสอนสอดแทรกความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดที่หลากหลายตามบริบท

3. ระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษา ให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม พร้อมด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมกลุ่มเพื่อน เครือข่าย/องค์กรเยาวชน กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตน

4. ระดับอุดมศึกษา การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสา สร้างพลังการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพื้นที่ คือ 1 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด ขยายให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ในมหาวิทยาลัย ควบคุมและลดปัจจัยเสี่ยง ป้องกันการเสพยาเสพติดใหม่ ไม่ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาภายในสถานศึกษา 2 เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้กับนักศึกษา และเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ 3 เพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ตนเองจากยาเสพติด โดยใช้สื่อ Info graphic ในการเข้าถึง และกระตุ้นการณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด⁵

การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีนโยบาย 5 ร้วป้องกัน คือ ร้วครอบครัวยุว ร้วโรงเรียน ร้วชุมชน ร้วสังคม และร้วชายแดนซึ่งจะต้องมีมาตรการอย่างชัดเจนทั้งมาตรการการป้องกันไม่ให้เกิดหันไปหายาเสพติดการป้องปรามและปราบปราม ดังนั้นหากมีเด็กหรือบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ค้ายาเสพติดก็ต้องป้องปรามและหากมีผู้ติดยาเสพติดก็จำเป็นต้องมีการบำบัดรักษา โดยจะมีโครงการต่างๆ กิจกรรมต่างๆ ไม่เว้น การต่อต้านการดื่มสุรา และการสูบบุหรี่เพราะสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การติดยาเสพติดในอนาคตไม่เฉพาะนักเรียน นักศึกษาเท่านั้น แต่ครู อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาก็จำเป็นต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ช่วงปิดภาคเรียน เช่น การจัดพื้นที่แหล่งเรียนรู้ กิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ กิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน โดยอาจเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการเอง หรือเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการจัดสนับสนุนให้กับนักเรียนในแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นการลดโอกาสที่เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อบายมุข หรือแหล่งมั่วสุมต่างๆ ในช่วงปิดภาคเรียน

3. ยาเสพติดหมายถึง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุดถึงยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมี ซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งจะก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรมเช่น เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา หรือเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ⁶

ปราโมช สุขนิษฐ์ และมาโนช หล่อตระกูล⁷ ให้ความหมายไว้ว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึงสารเคมี หรือวัตถุชนิดใดๆ รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ แต่

⁵ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ไทยนิยมยั่งยืน ร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด, กระทรวงยุติธรรม, 2562, หน้า 1-3.

⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2554, เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554, (กรุงเทพมหานคร, 2556)

⁷ ปราโมช สุขนิษฐ์, และมาโนช หล่อตระกูล, เภษศาสตร์วินิจฉัยโรคทางจิตเวช DSMIV, (กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์, 2541), หน้า 3.

ไม่ได้หมายความว่ารวมถึง ยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

ศุภร ชินะเกต (2553)⁸ ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารใดก็ตามเมื่อเข้าสู่ร่างกายโดยการรับประทาน ฉีด สูบหรือดมก็ตามทำให้มีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้ใช้สารนั้นจะมีลักษณะ คือผู้ใช้ยาจะต้องเพิ่มขนาดยาตลอดเวลา เมื่อหยุดใช้ก็จะทำให้เกิดมีอาการขาดยา ผู้ใช้เป็นเวลานานจะทำให้เกิดความต้องกรายามากขึ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจและยังส่งผลร้ายต่อสุขภาพของผู้เสพยา

โตมธราตล อนันตสาน (2555)⁹ กล่าวถึงความหมายของสารเสพติด คือ สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น เมื่อนำเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีดหรือด้วยวิธีการใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดการเสพติดได้หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวัน หรือวันละหลายๆ ครั้ง

กล่าวโดยสรุป คือ ไม่ควรไปยุ่งกับยาเสพติดอบายมุขใด ๆ ควรหันมาเล่นกีฬา เล่นดนตรีวาดรูปเพื่อหาความสนุกสนาน และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อีกมากมาย ที่จะนำความสุขมาสู่ตัวเอง ครอบครัว และไม่ทำให้ครอบครัวต้องผิดหวังเสียใจกับการกระทำเด็ดขาด โดยเริ่มจากการไม่ไปอยากรู้ อายากทดลองเสพยา

4. ประเภทของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552) พบว่าปัจจุบันสารเสพติดมีมากกว่าร้อยชนิด สามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ตามการออกฤทธิ์แล้วยังแบ่งตามแหล่งที่มา แบ่งตามกฎหมาย และแบ่งตามองค์การอนามัยโลก สามารถแบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางสารเสพติดมีคุณสมบัติสำคัญ คือ สามารถออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง โดยแบ่งออกได้ ดังนี้

- ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น (ฝิ่นยา มอร์ฟิน โคเคอิน เฮโรอีน เป็นต้น) ยาระงับประสาทและยานอนหลับ (เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล เป็นต้น) ยากล่อมประสาท (เมโปรบาเมทโดอาซีแพม คลอโดอาซีฟอกไซด์ เป็นต้น) สารระเหย (ทินเนอร์ แล็กเกอร์ กาว น้ำมันเบนซิน เป็นต้น) เครื่องดื่มมีนเมา (เหล้า เบียร์ เป็นต้น)

- ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน กระท่อม โคเคอิน (โคเคน) กาแฟ เป็นต้น

- ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย เป็นต้น

- ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทผสมรวมกัน เช่น กัญชา เป็นต้น

⁸ ศุภร ชินะเกต, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2553, หน้า 3.

⁹ โตมธราตล อนันตสาน, “ความคิดเห็นของข้าราชการครูกับ นโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์”, เพชรบูรณ์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์), 2555, หน้า 5.

ถวิล อรัญเวศ ได้อธิบายไว้ว่า ยาเสพติดจำแนกตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ ผีนมอร์ฟีน เฮโรอีน ยานอนหลับ เครื่องดื่มมีนเมาทุกชนิด รวมทั้ง สารระเหย เช่น ทินเนอร์ กาว เป็นต้น

2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า ยาอี กระท่อม โคเคน มักพบว่าผู้เสพติดจะมีอาการ หงุดหงิด กระวนกระวาย จิตสับสนหวาดระแวง บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง ทาสของยาเสพติดส่วนมากมาจากสาเหตุหลายประการที่เกิดจากตัวเยาวชนเอง เช่น ความอยากรู้อยากทดลอง ความคึกคะนองของเยาวชนความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือเข้ากับเพื่อนได้ ความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเยาวชน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า 1. ยาเสพติดให้โทษร้ายแรง ไม่มีประโยชน์ทางการแพทย์ ห้ามผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ทางราชการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง 2. เป็นยาเสพติดให้โทษที่มีประโยชน์ทางการแพทย์ ผลิตนำเข้า ขายโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สาธารณสุขได้อนุญาต และจากการจัดประเภทของสารเสพติดข้างต้น เฮโรอีน (heroin) เป็นสารเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจัดให้เป็นสารเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ. 2522 (ประเภท 1)

5. สาเหตุของการติดยาเสพติด

สาเหตุของการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย

1. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมในชุมชนมีแหล่งซื้อขายยาเสพติดอย่างแพร่หลายทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งยาเสพติดได้ง่าย

2. การได้รับแรงสนับสนุนจากสังคมเพื่อนที่ติดยาเสพติดให้ลองเกิดจากการเลียนแบบผู้อื่น โดยเฉพาะการเลียนแบบเพื่อนที่มีการเสพยาเสพติดทำให้เกิดการอยากลองและอยากทำตาม และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนมาก เชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่

3. สถานศึกษา สถานที่ที่จะมาช่วยผ่อนคลายความเครียดให้กับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนชายมักชอบแสดงออกทางกีฬา แต่มีสถานศึกษาบางแห่งไม่สนับสนุนและอุปกรณ์กีฬาไม่มีความพร้อม

4. จากตัวนักเรียน เป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน

5. จากครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีปัญหาครอบครัวแตกแยก หรืออาศัยอยู่กับผู้อื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ ทำให้นักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่

6. ปัจจัยทางส่วนบุคคล ประกอบด้วย การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติด

7. ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย สัมพันธภาพในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติด

1) ผู้ปกครองบางคนเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ ไม่หาทางแก้ไข โดยผู้ปกครองบางคนอนุญาตให้บุตรสูบบุหรี่หรือดื่มสุราในบ้านได้

2) ครอบครัวขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดการอบรมไม่มีเวลาให้กับบุตร

3) พ่อแม่ทะเลาะกัน ทำให้เด็กไม่ยอมอยู่บ้านไปรวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีปัญหาเหมือนกันโดยเริ่มจากบุหรีก่อน แล้วเปลี่ยนจากบุหรีเป็นสุราและเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนถึงยาเสพติดที่มีความร้ายแรงขึ้น เช่น กัญชา ยาบ้า ยาอี

8. ปัจจัยด้านสังคม ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับยาเสพติด จากสถานศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติด¹⁰

กล่าวสรุปได้ว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีความทันสมัยมากขึ้นโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ถ้าหากนักเรียนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และสม่ำเสมอก็จะทำให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องมากขึ้น การควบคุมตนเองมีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดควบคุมตนเองไม่ให้อายากล่องยาเสพติด ถ้านักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงโทษของยาเสพติดก็ทำให้นักเรียนไม่คิดที่จะลองเสพยาเสพติด

6. การป้องกันและแก้ไขตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด สามารถกระทำได้โดย

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด
2. รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งดีมีประโยชน์กล้าพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี
3. ใช้เวลาว่าง และความอยากรู้ อายากล่อง ไปในทางที่เป็นประโยชน์พึงระลึกเสมอว่าตนเองนั้นมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
4. มีความภาคภูมิใจและนับถือตนเอง ด้วยการไม่พึ่งพาหรือเกี่ยวข้องกับอบายมุข
5. รู้จักแก้ปัญหาชีวิตของตนเองด้วยเหตุและผล
6. รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
7. ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตนำหลักศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะช่วยให้เยาวชนเกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจมากขึ้น
8. เมื่อมีปัญหา รู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อ แม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจ¹¹

ภัสราภรณ์ พันแสนแก้ว ได้กล่าวไว้ว่า การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษา กระจายข่าวสารความรู้และข้อมูลในเรื่องคุณภาพชีวิต และยาเสพติด ตลอดจนการป้องกันตนเองครอบครัว และชุมชนให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้ประชาชนไม่ใช้ยาเสพติด รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดันให้ใช้ยาเสพติดควบคู่กันไปด้วยการป้องกันตัวเองและคนรอบข้างให้พ้นจากวังวนของยาเสพติด เราสามารถป้องกันตัวเองจากยาเสพติดได้ไม่ยากอย่าคิดว่ายาเสพติดเป็นสิ่งไกลตัว¹²

สรุปได้ว่า การป้องกันยาเสพติด ต้องศึกษาถึงโทษที่จะตามมาจากความอยากรู้ อายากล่องด้วยความคึกคะนอง มีค่านิยมและความเชื่อที่ผิด เช่น มองเป็นความโก้ หรือเชื่อว่าจะทางานได้มากขึ้น ทำให้สนุกสนาน สัมความทุกข์ เป็นต้น

7. สาเหตุอื่น ๆ ในการติดยาเสพติด

¹⁰ นาวิ สุกุลวงศ์ธนา และคณะ, “แนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างยั่งยืน ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว” หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ภาควิชารัฐร่วมเอกชน. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2555.

¹¹ ถวิล อรัญเวศ, **บทความเนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก, 2555**, นครราชสีมา: สพ.นครราชสีมา เขต 4, 2555, หน้า 4.

¹² ภัสราภรณ์ พันแสนแก้ว, **บทความป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554, หน้า 1-4.**

1. การอยู่ใกล้ชิดกับแหล่งสิ่งเสพติด การอยู่ใกล้แหล่งขายหรือใกล้แหล่งผลิต หรือเป็นผู้ขายหรือผู้ผลิตเองจึงทำให้มีโอกาสติดสิ่งเสพติดให้โทษนั้นมากกว่าคนทั่วไป
2. การอยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดสิ่งเสพติด มีเพื่อนหรือพี่น้องที่ติดสิ่งเสพติดอยู่ผู้นั้นย่อมได้เห็นวิธีการเสพของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดรวมทั้งใจเห็นพฤติกรรมต่างๆของเขาด้วยและยังอาจได้รับคำแนะนำหรือชักชวนจากผู้เสพด้วยจึงมีโอกาสติดได้
3. สภาพแวดล้อมทางสังคมคนบางคนอยู่ในสภาพที่มีปัญหา เช่น ว่างงาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่มโดยมีรายได้ลดลงหรือคนที่ มีหนี้สินมาก เป็นต้น เมื่อแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติดช่วยผ่อนคลายเป็นความรู้สึกในความทุกข์ยากต่างเหล่านี้ แม้จะรู้ว่าเป็นเพียงชั่วคราวช่วยยามก็ตาม
4. การเลียนแบบ การเห็นผู้ที่ตนสนิทสนมรักใคร่หรือเพื่อนเสพสิ่งเสพติด จึงเห็นว่าเป็นสิ่ง น่าลองเป็นสิ่งโก้เก๋เป็นสิ่งแสดงความเป็นพวกเดียวกัน จึงไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้น
5. การประชดชีวิตคนบางคนมีความผิดหวังในชีวิตตนเองผิดหวังในชีวิตครอบครัวหรือผิดหวังในชีวิตสังคม เพื่อเป็นการประชดตนเองหรือคนอื่น จึงไปใช้สิ่งเสพติดจนติด ทั้งที่ทราบว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ตามการป้องกันยา

บทสรุป

ผลกระทบจากปัญหาสารเสพติด ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตัวผู้เสพ ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติ การป้องกันยาเสพติดด้วยตัวเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกัน การปราบปรามเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ การป้องกันยังเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยการให้การศึกษาและความรู้เรื่องพิษภัยและโทษของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แก่ประชาชน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง จะต้องเอาใจใส่ดูแลลูกหลานให้ความรักความอบอุ่นแก่ครอบครัว เป็นที่พึ่งของเด็กได้

เมื่อเด็กมีปัญหาสามารถจะพูดคุยช่วยกันแก้ปัญหาให้เด็กใช้เหตุผลกับเด็ก ไม่ใช่ใช้อารมณ์ เพราะการใช้อารมณ์อาจทำให้เด็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ กลุ้มใจและออกจากบ้าน ไปพึ่งยาเสพติดและเสียอนาคตได้ในที่สุด นอกจากนี้สังคมโรงเรียนและสถานศึกษาต้องมีการติดตามสังเกตพฤติกรรมนักเรียน นักศึกษาที่เข้าข่ายเกี่ยวข้องกับสารเสพติด การมุ่งให้ความรู้ในเรื่องอันตราย ผลกระทบที่เกิดจากการใช้สารเสพติด สร้างการรับรู้ความตระหนักถึงภัยอันตรายน่าจะ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). **แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา ยาเสพติด**
- ถวิล อรัญเวศ. (2555). **บทความเรื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลกปี 2555**. นครราชสีมา: สพป. นครราชสีมา เขต 4.
- นาวิ สุกุลวงศ์ธนา และคณะ. (2555). **แนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างยั่งยืน: ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว**. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2563

- แผนปฏิบัติการป้องกัน. **แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด**, (2558). สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563.ออนไลน์. แหล่งที่มา :<http://ebcitrade.com/page.php?a=10&n=61&cno=253>.
- ภัสราภรณ์ พันแสนแก้ว. (2554). **บทความป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.** (2554). เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพมหานคร, 2556.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2558). สถิติจำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2563. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www2.djop.moj.go.th/media/k2/attachments/back_offend.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) **ไทยนิยมยั่งยืน ร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด** กระทรวงยุติธรรม